

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Βρυξέλλες/Λευκωσία, 6 Σεπτεμβρίου 2012.

Η ομάδα υψηλού επιπέδου κρούει τον κώδωνα του κινδύνου στα κράτη μέλη όσον αφορά την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται να εξετάσει ενδελεχώς την προσέγγισή της όσον αφορά τη βελτίωση των προτύπων αλφαβητισμού, σύμφωνα με μια [ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου](#) που δημιουργήθηκε από την ευρωπαϊκή επιτροπή, κυρία Ανδρούλλα Βασιλείου, για την αντιμετώπιση του θέματος. Ένας στους πέντε 15χρονους νέους στην Ευρώπη, όπως επίσης και πολλοί ενήλικες, δεν διαθέτει τις βασικές ικανότητες ανάγνωσης και γραφής, γεγονός που δυσχεραίνει την αναζήτηση εργασίας και συνεπάγεται κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Η πρόεδρος της ομάδας εμπειρογνομόνων, η ΑΒΥ πριγκίπισσα Laurentien των Κάτω Χωρών, η οποία από μακρού δραστηριοποιείται στο συγκεκριμένο πεδίο, περιγράφει την έκθεση ως ένα «εγερτήριο κάλεσμα αναφορικά με την κρίση που πλήττει κάθε χώρα στην Ευρώπη». Η 80σέλιδη έκθεση περιλαμβάνει ένα σύνολο συστάσεων, από συμβουλές για γονείς όσον αφορά την καλλιέργεια μιας συνήθειας ανάγνωσης για ψυχαγωγικούς σκοπούς μαζί με τα παιδιά τους, μέχρι την εγκατάσταση βιβλιοθηκών σε μη συμβατικούς χώρους όπως εμπορικά κέντρα και την ανάγκη προσέλκυσης περισσότερων ανδρών δασκάλων που θα αποτελέσουν πρότυπα ρόλου για τα αγόρια, τα οποία διαβάζουν πολύ λιγότερο απ' ό,τι τα κορίτσια. Προβαίνει επίσης σε συστάσεις εξειδικευμένες κατά ηλικία, κάνοντας έκκληση για δωρεάν, υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φύλαξη παιδιών για όλους, για περισσότερους ειδικευμένους στην ανάγνωση δασκάλους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, για αλλαγή των προκαταλήψεων όσον αφορά την δυσλεξία, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι σχεδόν κάθε παιδί μπορεί να μάθει να διαβάζει εφόσον του παρασχεθεί η κατάλληλη υποστήριξη και για μεγαλύτερη ποικιλία μαθησιακών ευκαιριών για ενήλικες, ειδικά στον χώρο εργασίας.

Η κ. Ανδρούλλα Βασιλείου, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδια για θέματα εκπαίδευσης, πολιτισμού, πολυγλωσσίας και νεολαίας, δήλωσε: *«Βιώνουμε κάτι το παράδοξο: ενώ η ανάγνωση και η γραφή είναι περισσότερο αναγκαίες από ποτέ άλλοτε στο πλαίσιο του ψηφιακού μας κόσμου, οι δεξιότητές μας αλφαβητισμού είναι ανεπαρκείς. Χρειάζεται, επειγόντως, να αντιστρέψουμε αυτή την ανησυχητική κατάσταση. Οι επενδύσεις για τη βελτίωση του αλφαβητισμού μεταξύ των πολιτών όλων των ηλικιών είναι οικονομικά αποδοτικές, δεδομένου ότι παράγουν απτά οφέλη για τα άτομα και την κοινωνία, τα οποία μακροπρόθεσμα φτάνουν τα δισεκατομμύρια ευρώ.»*

Η πριγκίπισσα Laurentien πρόσθεσε τα εξής: *«Η ανάγνωση και γραφή είναι κάτι πολύ παραπάνω από μια τεχνική ή μια δεξιότητα. Ο αλφαβητισμός σχετίζεται με την αυτοεκτίμηση των ανθρώπων και την ικανότητά τους να λειτουργούν και να ακμάζουν στην κοινωνία ως ιδιώτες, ως ενεργοί πολίτες, ως εργαζόμενοι ή ως γονείς. Χρειαζόμαστε σαφείς, συντονισμένες εθνικές στρατηγικές και πολύ καλύτερη ευαισθητοποίηση ανά την Ευρώπη,*

Αρμόδιος επικοινωνίας :

[Dennis Abbott](#) (+32 2 295 92 58); Twitter: [@DennisAbbott](#)

[Ντίνα Αβραάμ](#) (+32 2 295 96 67)

όχι μόνο σε κύκλους της πολιτικής και της εκπαίδευσης, αλλά επίσης στα νοσοκομεία, στους χώρους εργασίας και ειδικά στις οικογένειες. Είναι καιρός για την Ευρώπη να αναβαθμίσει το επίπεδο φιλοδοξιών της και να εξασφαλίσει αλφαριθμητισμό για όλους.»

Η έκθεση, που παρουσιάστηκε σε διάσκεψη στην Λευκωσία στο πλαίσιο της κυπριακής Προεδρίας της ΕΕ, παρέχει [παραδείγματα επιτυχημένων σχεδίων αλφαριθμητισμού](#) σε ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και επισήμανση ατόμων που υπερνίκησαν το ταμπού του αναλφαριθμητισμού και άλλαξαν τις ζωές τους. Επίσης επιδιώκει να επιτύχει την απομυθοποίηση του αλφαριθμητισμού (βλέπε παράρτημα 1).

Οι υπουργοί παιδείας της ΕΕ έθεσαν έναν κοινό στόχο για την μείωση του ποσοστού των 15χρονων με χαμηλές αναγνωστικές ικανότητες από 20% που είναι σήμερα σε 15% μέχρι το 2020. Η έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου επισημαίνει ένα σημαντικό χάσμα ανάμεσα στα φύλα, με τα κορίτσια να αποτελούν κατά μέσο όρο το 13,3% των ατόμων με χαμηλές αναγνωστικές επιδόσεις σε σύγκριση με 26,6% για τα αγόρια. Το χάσμα μεταξύ των φύλων είναι μικρότερο στις Κάτω Χώρες, στη Δανία και στο Βέλγιο και υψηλότερο στην Μάλτα, στη Βουλγαρία και στη Λιθουανία (στατιστικές 2009). Στο παράρτημα 2 εμφανίζεται αναλυτικά το γενικό ποσοστό των ατόμων με χαμηλές αναγνωστικές επιδόσεις στα κράτη μέλη και το παράρτημα 3 παρέχει μια επισκόπηση του χάσματος μεταξύ των φύλων.

Ιστορικό: Γιατί ο αλφαριθμητισμός είναι « σημαντικό ζήτημα »

Η έκθεση τονίζει ότι οι καλές δεξιότητες αλφαριθμητισμού είναι ουσιώδεις για την βελτίωση της ζωής των ανθρώπων και για την προαγωγή της γνώσης, της καινοτομίας και της ανάπτυξης. Οι αλλαγές στη φύση της εργασίας, στην οικονομία και στην κοινωνία γενικότερα σημαίνουν ότι ο αλφαριθμητισμός είναι σημαντικότερος από ποτέ στο σημερινό κόσμο και ότι η Ευρώπη θα πρέπει επομένως να θέσει ως στόχο την επίτευξη λειτουργικού αλφαριθμητισμού κατά 100% όλων των πολιτών της.

Η έκθεση αναφέρει ότι ο αλφαριθμητισμός αποτελεί « σημαντικό ζήτημα » διότι:

- Η αγορά εργασίας απαιτεί ακόμη υψηλότερες δεξιότητες αλφαριθμητισμού (μέχρι το 2020, εκτιμάται ότι 35% όλων των θέσεων εργασίας θα απαιτεί υψηλού επιπέδου προσόντα σε σύγκριση με το 29% σήμερα).
- η συμμετοχή στην κοινωνία και στη ζωή του πολίτη εξαρτώνται περισσότερο από τον αλφαριθμητισμό στον ψηφιακό κόσμο.
- ο πληθυσμός γηράσκει και οι δεξιότητές του αλφαριθμητισμού, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων ψηφιακού αλφαριθμητισμού, χρειάζονται επικαιροποίηση.
- η φτώχεια και το χαμηλό ποσοστό αλφαριθμητισμού είναι στενά συνδεδεμένοι σε έναν φαύλο κύκλο, όπου αλληλοτροφοδοτούνται.
- η αυξανόμενη κινητικότητα και η μετανάστευση καθιστούν τον αλφαριθμητισμό όλο και περισσότερο πολύγλωσσο, συνδυάζοντας μία ευρεία δέσμη πολιτιστικών και γλωσσικών υποβάθρων.

Η έκθεση διατυπώνει συστάσεις για κάθε ηλικιακή ομάδα.

Για τα **μικρά παιδιά** είναι ουσιώδες για τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν οικογενειακά προγράμματα αλφαριθμητισμού για τη βελτίωση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής τόσο για τους γονείς όσο και για τα παιδιά. Τα εν λόγω προγράμματα είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά από πλευράς κόστους. Η επένδυση σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC) αποτελεί μία από τις καλύτερες επενδύσεις που μπορούν να κάνουν οι χώρες στο μελλοντικό ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης. Τα παιδιά που έχουν επωφεληθεί από ECEC έχουν περισσότερες ικανότητες στην ανάγνωση και γραφή και έχουν καλύτερα αποτελέσματα στο σχολείο. Μελέτες δείχνουν ότι αν η Ευρώπη επιτύχει τον στόχο της για το 2020 όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες στον τομέα του αλφαριθμητισμού, των μαθηματικών και των θετικών επιστημών (ο στόχος είναι 85% των νέων ηλικίας 15 ετών), αυτό θα μπορούσε να αποφέρει όφελος για το ΑΕγχΠ ύψους 21 τρισεκατομμυρίων ευρώ για όλη τη διάρκεια του ζωής των παιδιών που γεννήθηκαν το 2010.

Τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χρειάζονται περισσότερο εξειδικευμένους στην ανάγνωση δασκάλους και οι μαθητές χαμηλών επιδόσεων θα πρέπει να λαμβάνουν ειδική βοήθεια μόλις διαπιστώνεται η ανάγκη. Οι σχολικές βιβλιοθήκες θα πρέπει να διαθέτουν αναγνωστικό υλικό που να είναι ελκυστικό και να παρέχει προκλήσεις για όλες τις ηλικιακές ομάδες ενώ η χρήση των εργαλείων ΤΠΕ και ψηφιακής ανάγνωσης θα πρέπει να ενθαρρύνεται στη σχολική τάξη και στο σπίτι.

Οι έφηβοι χρειάζονται πιο διαφοροποιημένο αναγνωστικό υλικό, από βιβλία με κινούμενα σχέδια (κόμικς) μέχρι φιλολογικά κείμενα και ηλεκτρονικά βιβλία για την παροχή κινήτρων σε όλους τους αναγνώστες, ειδικά στα αγόρια. Η συνεργασία μεταξύ σχολείων και επιχειρήσεων θα πρέπει να προωθηθεί ώστε η διαδικασία αλφαριθμητισμού να καταστεί περισσότερο συμβατή με καταστάσεις της πραγματικής ζωής. Το ταμπού σχετικά με τα προβλήματα αλφαριθμητισμού των **ενηλίκων** θα πρέπει να καταρριφθεί. Οι ΜΚΟ, τα ΜΜΕ, οι εργοδότες, οι κοινωνικές οργανώσεις και τα επώνυμα πρόσωπα έχουν όλοι να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην επίτευξη ευρύτερης επικοινωνίας αναφορικά με τον αλφαριθμητισμό των ενηλίκων και τις προτεινόμενες λύσεις για το εν λόγω ζήτημα.

Εκμάθηση γλωσσών: η έκθεση επισημαίνει ότι ο αλφαριθμητισμός διαθέτει μια αυξανόμενη πολυγλωσσική και μεταναστευτική διάσταση λόγω της αυξημένης κινητικότητας στην Ευρώπη. Κατά το 2009, το 10% των 15χρονων στην ΕΕ είχαν γεννηθεί σε άλλη χώρα ή αμφότεροι οι γονείς τους είχαν γεννηθεί στο εξωτερικό, σε σύγκριση με το 7% κατά το 2000. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία ή η Ισπανία, το ποσοστό των παιδιών μεταναστών πενταπλασιάστηκε από το 2000 μέχρι το 2010. Η εκμάθηση γλωσσών είναι, επομένως, σημαντικότερη, όχι μόνο ως εργαλείο επικοινωνίας αλλά ως μέσο για την αμοιβαία κατανόηση. Ενώ ο χαμηλός αλφαριθμητισμός από μόνος του δεν αποτελεί πρόβλημα μετανάστευσης (η συντριπτική πλειονότητα των παιδιών και των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού έχει γεννηθεί τη χώρα που ζει), η έκθεση αναφέρει ότι χρειάζεται περισσότερο προσαρμοσμένη υποστήριξη, βασισμένη σε κατανόηση τα εν επιμέρους αναγκών γλώσσας και αλφαριθμητισμού.

Τα επόμενα βήματα

Η επιτροπή, κυρία Βασιλείου, θα συζητήσει τα αποτελέσματα της έκθεσης με τους υπουργούς Παιδείας στην ανεπίσημη συνεδρίασή τους στην Κύπρο, στις 4 και 5 Οκτωβρίου του. Οι συζητήσεις θα αποτελέσουν τη βάση για τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον αλφαριθμητισμό, όπου οι χώρες της ΕΕ θα θέσουν συμφωνημένες προτεραιότητες, τόσο για αυτές τις ίδιες όσο και για την Επιτροπή, για να αντιμετωπίσει πιο αποτελεσματικά τα προβλήματα αλφαριθμητισμού.

Για περισσότερες πληροφορίες:

[MEMO/12/646](#)

[Πλήρες κείμενο της έκθεσης](#)

[Εκτελεστική περίληψη \(σε 22 γλώσσες\)](#)

[Νέος ιστοχώρος της Επιτροπής για τον αλφαριθμητισμό στην Ευρώπη](#)

[Συζήτηση μέσω βιντεοδιάσκεψης σχετικά με την έκθεση, μεταξύ της επιτρόπου κυρίας Βασιλείου και της ΑΒΥ της πριγκίπισσας Laurentien των Κάτω Χωρών](#)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: [Εκπαίδευση και κατάρτιση](#)

[Δικτυακός τόπος της κ. Ανδρούλλας Βασιλείου](#)

Ακολουθείστε την Ανδρούλλα Βασιλείου στο Twitter [@ VassiliouEU](#)

Παράρτημα 1 - Παρανοήσεις σχετικά με τον αλφαριθμητισμό

Η έκθεση επιδιώκει να εξαλείψει ορισμένες ευρέως διαδεδομένες παρανοήσεις σχετικά με τη φύση, τις διαστάσεις και την έκταση του ζητήματος του αλφαριθμητισμού:

Παρανοήσεις	Τα γεγονότα
«Το χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού είναι κάτι που παρατηρείται στις αναπτυσσόμενες χώρες και ασφαλώς όχι στην Ευρώπη;»	Ο ένας στους πέντε 15χρονους ευρωπαίους και σχεδόν ο ένας στους πέντε ενήλικους δεν διαθέτει τις δεξιότητες αλφαριθμητισμού που απαιτούνται για την επιτυχή λειτουργία του σε μια σύγχρονη κοινωνία.
«Το χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού είναι ένα πρόβλημα που έφεραν οι μετανάστες και όχι εκείνοι που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε ευρωπαϊκές χώρες.»	Η συντριπτική πλειονότητα παιδιών και ενηλίκων με χαμηλές επιδόσεις αλφαριθμητισμού γεννήθηκε και μεγάλωσε στη χώρα όπου ζει και ομιλεί τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση ως μητρική τους.
«Ορισμένα άτομα απλώς δεν μπορούν να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν.»	Σχεδόν όλοι όσοι προσπαθούν να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν θα μπορούσαν να αναπτύξουν επαρκείς δεξιότητες αλφαριθμητισμού εάν τους δοθεί η κατάλληλη υποστήριξη. Μόνο άτομα με σοβαρές γνωστικές δυσχέρειες είναι ανίκανα να αναπτύξουν λειτουργικό αλφαριθμητισμό.
«Το σχολείο είναι αρμόδιο για να διδάσκει στα παιδιά να διαβάζουν και να γράφουν»	Τα σχολεία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο αλλά δεν είναι τα μόνα υπεύθυνα. Μια ευρεία δέσμη συντελεστών διαμορφώνει την ανάπτυξη αλφαριθμητισμού, από γονείς και ομότιμους μέχρι υγειονομικές υπηρεσίες και άλλους παράγοντες. Μετά την επίσημη εκπαίδευση, οι εργοδότες πρέπει να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο.
«Η δυσλεξία είναι μια ανίατη κατάσταση και επομένως δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα σχετικά με αυτή.»	Από τα σημερινά παιδιά αναμένεται όλο και περισσότερο να προοδεύουν στην ανάγνωση και τη γραφή με μια τυποποιημένη ταχύτητα και μέσω μιας μεθοδολογίας. Οι αναγνώστες που δυσκολεύονται συχνά διαγιγνώσκονται ως δυσλεξικοί. Η διάγνωση θα έπρεπε να είναι «δυσκολευόμενος αναγνώστης» και θα έπρεπε να γίνει εστίαση στην επίλυση του προβλήματος. Κάθε παιδί δύναται, καταρχήν, να μάθει να διαβάζει και να γράφει.
«Είναι πολύ αργά για να γίνει οτιδήποτε σχετικά με προβλήματα αλφαριθμητισμού αφού τα παιδιά τελειώσουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η προσπάθεια βελτίωσης των αναγνωστικών ικανοτήτων είναι υπερβολικά χρονοβόρα, υπερβολικά δύσκολη και υπερβολικά δαπανηρή, ώστε να αξίζει τον κόπο.»	Εκατομμύρια παιδιά εισέρχονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ικανά να διαβάζουν αλλά όχι επαρκώς ώστε να αποδίδουν καλά στο σχολείο. Με εξειδικευμένη υποστήριξη, οι εν λόγω νέοι δύνανται να αναπτύξουν καλές ή ακόμη και εξαιρετικές δεξιότητες αλφαριθμητισμού. Τα προγράμματα που στοχεύουν στη βελτίωση των δεξιοτήτων των δυσκολευόμενων αναγνωστών εμφανίζουν υψηλό ποσοστό επιτυχίας και είναι εξαιρετικά αποτελεσματικά από πλευράς κόστους. Η επένδυση αυτή αποδίδει στο πολλαπλάσιο και ενδεχομένως εκατοντάδες φορές περισσότερο κατά τη διάρκεια του βίου ενός ατόμου.
«Οι γονείς δεν έχουν καμιά επιρροή στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού των παιδιών τους μετά από τα πρώτα χρόνια.»	Η στάση των γονέων και οι πρακτικές αλφαριθμητισμού έχουν πολύ σημαντική επιρροή στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού των παιδιών τους καθόλη τη φοίτησή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση των δεξιοτήτων υποστήριξης των γονέων έχουν μεγάλο αντίκτυπο στον αλφαριθμητισμό των παιδιών.

Παράρτημα 2 - Ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση (μελέτη PISA)

Πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης μαθητών 2000-2009					
	2000	2003	2006	2009	Μεταβολή 2006-2009 (εκατοστιαίες μονάδες)
Βέλγιο	19,0	17,9	19,4	17,7	-1,7
Βουλγαρία	40,3	:	51,1	41,0	-10,1
Τσεχική Δημοκρατία	17,5	19,4	24,8	23,1	-1,7
Δανία	17,9	16,5	16,0	15,2	-0,8
Γερμανία	22,6	22,3	20,0	18,5	-1,5
Εσθονία	:	:	13,6	13,3	-0,3
Ιρλανδία	11,0	11,0	12,1	17,2	+5,1
Ελλάδα	24,4	25,2	27,7	21,3	-6,4
Ισπανία	16,3	21,1	25,7	19,6	-6,1
Γαλλία	15,2	17,5	21,7	19,8	-1,9
Ιταλία	18,9	23,9	26,4	21,0	-5,4
Λετονία	30,1	18,0	21,2	17,6	-3,6
Λιθουανία	:	:	25,7	24,3	-1,4
Λουξεμβούργο	(35,1)	22,7	22,9	26,0	+3,1
Ουγγαρία	22,7	20,5	20,6	17,6	-3,0
Κάτω Χώρες	(9,5)	11,5	15,1	14,3	-0,8
Αυστρία	19,3	20,7	21,5	27,5	+6,0
Πολωνία	23,2	16,8	16,2	15,0	-1,2
Πορτογαλία	26,3	22,0	24,9	17,6	-7,3
Ρουμανία	41,3	:	53,5	40,4	-13,1
Σλοβενία	:	:	16,5	21,2	+4,7
Σλοβακία	:	24,9	27,8	22,3	-5,5
Φινλανδία	7,0	5,7	4,8	8,1	+3,3
Σουηδία	12,6	13,3	15,3	17,4	+2,1
ΗΒ	(12,8)	:	19,0	18,4	-0,6
ΕΕ (18 χώρες)	21,3		24,1	20,0	-4,1
ΕΕ (25 χώρες)			23,1	19,6	-3,5

UK, NL, LU: τα αποτελέσματα του 2000 δεν είναι συγκρίσιμα με τα επόμενα έτη.

Παράρτημα 3 – Χάσμα μεταξύ των φύλων στην ανάγνωση

